

عدد: ٦

درازه خصوصه در

در سعادتده بکی بوسته خانه غاز شومنده

محل اقامه:

مَدِينَةُ الْقُرْآنِ

صَرْبَا

١٣٢٦

دين، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باحت هفته‌لیق رساله‌در

درازه سعادتده نسخه‌سى ٥٠ پاره‌در

قیریله‌دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوى
٤٠ غروش فضلله آنذير.

درازه سعادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولايات بدلى اخذ اولنوره.

مؤسسلى: ابوالعلا زن العابدين - ح. اشرف اديب

سنملکى التي ايلغى

٦٥

٥٠

٩٠

١٠٠

درازه سعادتده

ولاياتده

جهالث اجنبيه ده

تاریخ تأسیسی:

٣٢٤

١١

٣٢٦ رمضان ٥ پنجشنبه ایلو ١٨

برنجي سنه

یامعشر الشرقيین ! بتون شیو نزدہ ، بتون تصرفات اجتماعیہ مزدہ بوکی ارباب افراط ک هو سانہ عرض انقیاد ایمک بزم ایچون متحم بر قضاۓ آسمانیمیدر ؟

علمک ، حسک ، عقلک ، بتون علمائی بشرك ، عقلائی عالمک قالقه رق شریعت اسلامیہ نک غایت موجز بر انس ایله ایضاح ایلدیگی مائل حکمی تأیید ایمکده اولد قلرنی کور مدعا بزه یتشمزی که آرتق باصرة انتباہمزی آچھلمدہ او شریعت مطہرہ نک مقدس تعالیٰ نہ اقتدا ایدرک عند الله ، عند الناس مطعون او لقدن کندیزی قور تارہ لم ۹
محمد عا کف

حریت - مساوات

— مابعد —

فرض ایدہ لم کہ زوج زوجہ سنک حال تھمتده بولندیغنه بینہ حاضر لدی . سکرہ حاکمہ ، یاخود مدعی عمومی یہ مراجعت ایدہ جک . مدعی عمومی بر چوق تحقیق اتھ لزوم کورہ جک . اور اق استنطاوہ حوالہ ایدہ جک . قادین جلب اولنہ جق . صوریلہ جق . طبیعی انکار ایدہ جک . بلکہ دہ بایلہ جق . چونکہ اولہ بیلور کہ بڑی الذمه در ، ناموس لیدر ، فقط زوجی خلافی ظن ایتمشدیر . بونیکلادہ قالمز . لزوم محکمہ سنہ قرار ویریلور ایسہ محکمہ یہ کیدیلہ جک . محکمہ خنی اولنگہ برابر بینہ بر ہیئت حاکمہ ، کانبلو ، شاہدلو وار . شہدی محکمہ یاد عوای رد ایدہ جک ، یاخود طلاقہ حکم ایدہ جک ،

اکر طلاقہ حکم اولنور ایسہ او قادینک حال تھمتده بولنش اولدیگی محکمہ سمجھلاتہ قید اولنہ جق . شہدی بولیلہ بر قادین جمعیتہ قویکنر . عجبا او قادین بوندن سکرہ بردہ سعادت یوزی کورہ بیلہ جکمی ؟ شبہ یوق کہ کورہ میں جک . امک حقنہ یشـامقدن ایسہ اولمک دھا خبر لودر . زیرا بوعذاب معنوی اولو مدن دھا دھشتیلدر .

محکمہ اسبابی کافی کور مزدہ دعوایی رد ایدرسہ ؟ نہ اولہ جق ؟ او آدم رسماً حال تھمتده بولندیغنى ادھا ایتدیکی قادین ایله نصل حیات پکیرہ جک ؟ بوندن سکرہ انلرک بر یردہ بولنگری بیوک ، پک بیوک جنایتلو سبیت ویرہ جکنہ شبہ ہی قالور ؟

حال بوكہ امر طلاق زوجک یدنہ اولو بده بوکی سبیلری کسہ . یہ افشا ایمکسزین زوجہ سفی تطبیق ایدرسہ بو تطبیق زوجہ ایچون برعبرت مؤثرہ اولہ جفندن کسب صلاح ایدرک دیکر کسہ ایله عقد ازدواج ایدر . واند نسکرہ حیاتی مسعودانہ اسرار ایلو .

شوحالدہ امر طلاقٹی — جمعیت بشریہ نک ابتدای تشکلند بیوی رئیس عائلہ عد او لانان — زوج یدینہ ویرلسنک موافق حکمت اولدیگی و شریعت جلیلہ احمدیہ نک بومسئله دھنی احرار تفوق ایتدیکی بلا شک تحقق ایدیور .

مع هذا شریعت مزدہ بعض اسبابین ناشی قادینک و یاخود ولیسنک محکمہ یہ مراجعتله زوجیلہ بینلری تفریق طلبندہ بولنسی ، و در میان

تسوان غربک نائل اولدیگی حریجی ، حقوقی کافی کور ویور ، دیکری ایسہ دھا ایلریسی ایستیور ، ایکی جفس آردنندہ هیچ فرق فلاماسون دیبور ۹

بزدہ دیزکہ (تحریر المرأة) مؤافی شوایکی فرقہ طرفدار لوبنک سوزلری نی سرد ایتملی کہ هر بریسنک اهمیت حقیقیہ سی اکلا یہ لم ، هانکیسنک دھا قوی ، دھا چوق پیزوہ مالک اولدیگی بیلہ لم . یوقسہ بونظریہ نک قبولہ بزم ایچون مساغ اولہ ما ز . او یلہ بیا ، بزم طالعہ لرنی قسم آ نقل ایتدیکمز ، صره سی کل دجکھدہ ایدہ جکمز موثوق الكلم علما آرہ سندہ برا کشی بیلہ کورہ میور زکہ حریتک یا لکن سطحی نظر لری آلداتان بو طیشی یالدیزی قسمہ دیدہ استحسان ایلہ باقسوں .

زیرا هر کس بھجہ بیلین حق ائمند نرکہ بزه اجنی بولان اقوامک ماہیت لرنی اکلامیق ایچون یکانہ طریق او نلرک اعظم علمائیک سوزلری دا بیل اخاذ لیتکدر . بناءً علیہ بز بواسوی نظر ام انڈن آیرمادق ، او نلرک محیط العلوم لرنی ، او کوست قوت ، پرودون ، ژول سیمون کی دھابر چوق رؤسای فلاسفہ نک مؤلفاتنہ بوبختہ متعلق موادی ایمان ایتك .

یوق ، اکر غر بده یتیشن هر محربک سوزینہ وقف افکار ایدہ جک او لور سدقی او زمان هر درلو سفسطہ یی قبولہ آ مادہ بولنلی بیز . زیرا حریت قلیلہ بونلرہ هرشی سویلیہ بیلک صلاحیتی مع زیادہ بخش ایتدیکی ایچون ایش اور درجہ یہ وار مشدرکہ بوكین ایچلر لرنی ، بشریتک اسراض ساریہ دن سلامتی او غور لرنی ، نہ قادر خستہ اقلی آدم وار سہ او لدیر لسی تو صیہ ایلنلر بیلہ بولونیور !

یائز کہ بولیلہ طار ، مشکل بزرگانہ بیز ، لا یقیدر کہ علوم صحیحہ نک مقررات ثابتہ سفی اغماص ایلہ پکیشیدیر لم ، عصر حاضر دھ عقل لای غربک رئیسی بوانسان بر ذاتک سوزلری دیکله میہ لم دھ کندی ملکتیلر لرنی کی اصحاب عقل و حکمت طرفندن بیلہ عالمی فسادہ ویرمکلہ ، ارککله قادین آرہ سندہ بر قاریشی یقائق احادیث چالیش قله حکوم ایدلش بر آلای سفهای محربنک القا ائنه قابلہم ، کندیزی بیلہ بیلہ او نلرک دام اغفالاتنہ دوشور لم ؟

(تحریر المرأة) میافی « شیدی غرب بده بربینہ معارض ایکی فرقہ وار . » دیبور . بزدہ دیزکہ او ت طوغ و در . بڑی علما نک اسرار طبیعت و خلقی باصرة امعان ایلہ تدقیق ایدن طائفہ کزبی ، دیکری ایسہ ہوا و هو سنه محکوم بر طاقم خیال پردازان کروہی .

مع مافیہ بوایکنچی کروہ کونک بربندہ شؤن عالمک هانکیسنندہ او لور سہ او لسون بربنچی طائفہ یہ غالب کلش دھ او لسہ ، شوحال مدنیتک بوشکل معلو لندہ هیچ شایان استغраб دکلدر . [عفو ایدر سکر بتعیری اجتماعی شہیر کیوم فرہری تقليیداً قولانیورم]

زیرا بونلرک ایچنہ اولیہ لری وار کہ ادیانک ، حکوماتک محوی نہ یورو ویور ، او یلہ لری وار کہ بتون شہوات حیوانیہ نک ابا حسنه ترویج ایدیور ، الحاصل او یلہ لری وار کہ بتون شعائر انسانیہ یی ، معالم مدنیتیہ یی ملندن یقمق کبی کونا کون خیالات محربانہ ایلہ او غراشیور !

ایدوب امر تزوجک توافق ایتدیکی شیلری تحصیل ایده جک و شرائطی اکال ایلیه جک اسبابه توسل ایتلی، بعده ینه کفوی اولدینی بر قیز ویا قادینله تزوج ایتلی، حکام شرع ده بوبابده کی تقیداتی بر قاتدها توسعی و تزییده همت ایتلیدر.

اکر بولیه اولورسے حسب الاجباب امر طلاقک زوجک یندنه اولمسی مسئله سنه دخی هچ کسنه نک اعتراض ایتیه حق اولماز، شریعت اجدهیه نک احکام سائره سی کبی بو حکمنک دخی موافق مصلحت اولدینه تردده اصلاً محل قالماز حاشا قانون حریت وعدالت منافی اولدینه کیسہ حکم ایده منه.

موسی ظلم

مواعظ

مقرری : مناسنی اساعیل حق اندی حضرتاری

محرری : سیروزی ح . اشرف ادب

درس : ۴۷ . ۲۴ توز ۳۲۴

صوکرا بزده ایشته اول امر ده اطاعت ایده جکن، اطاعتله مکلفز، اطاعت وظیفه مندر، وظيفة اساسیه مندر، برسلطان، بر خلیفه که اجرای عدالت ایدیور، هر ایشی اهلنه تودیع ایدیور، ذره قدر انصاف وعدالتمن آیریلایور، اوکا اطاعت وظيفه اولمازی؟^۱

صوکرا نه بیورور؟ ایشته اصل در سهزه کلیورز:

[فان تناعتم فی شیٰ فردوه الی الله والرسول]

شیدی بولیه اجلا معنی ویورز، صوکرا ایلووده و قمز اولورسہ دها زیاده تفصیل اولنه حق، بو آیتلر پک مهم در، هر بری بردستور کلی در، بر قانون اساسی در، خارجنده هچ بر شیٰ قالماز، مثلاً: اهلنه تودیع امور ایتمک... بو، نرهدن آنمش؟ هب الله قانونندن آمشبلدر، عدالتله حکم ایمک نه در؟ ایکی خصم کله جک حاکم حضورینه، اور ادله سویلشه جکلار.

— حقک واری؟ ایشته عدالت مکمله سی اکل ۱۰۰.

دینیور، ارتق صیزیلتی به محل قالیمی؟ هرشی حر، یازه حق، کنجه جک، تجارت ایده جک، کیسہ قاریشه ماز، بولیه میسدی اول؟ بر آدم بیریه کینده میوردی، شهر اینجنه کنجه میوردی، بر پولیس همان یاقه سننه چاتاردی، «بر خفیه هلوٹنک شرینه دوشیمهيم» دیه بیک درلو اعتنالر، نه صوری وار، نه سؤال، ادنی بر پولیس عالی بر آدمی ژورنال ایدرسه ارتق اولملکتک حالنی آ کلامی، آمان یارب! بوقدر زمان نصل صوصیشز؟ ایلک ایشری اوایدی: پاره سی وارسہ صیزدیرلر، یوق ایسه نرهیه کیدرسه کیتسون، بر طرفه نفی ایدرلر دی، اوته کیلری عبتنین اولسون، مسلکلرینه سس چیقار لاما سون.

پادشاه تکرار قانون اساسینک تطبیقی امرا ایتدی ده بومظلمندن قور تولدق، قانون اساسی که قانون الهی دیکدر، انسانه انسانجه معامله ایدیلی، اسیر دکلز، الله حر یاراتدی، نه ایش او یاورلر، او منسوبلر؟^۲

ایتدیکی اسبابک ده تحقق ایتسی اوزرینه بینلرینی تفرقی ایمک و طرفینک حقوقی صوک درجه محافظه ایلک حکام شرعک و ظائفی جله سندندر، فی الواقع شوزمانلرده مسئله تأهلک سوءه استعماله اوغرامش اولدینی ده قابل انکار دکلدر، هر درلو مزایای انسانیه دن محروم بر چوچ کسکله کوریورز که کنديلرندہ تشکیل عائله یه اهليت ولیافت اولمدينی حالدہ مجرد هوا و هوسنہ تاج او لهرق کیف ما اتفق تأهل ایدیورلر، صکره بالطبع چکنہ میورلر، بعضیلری مجرد تجدید ذوق ایچون متصل تأهل ایدوب صکره ترک ایدیورلر، بعضیلری ده آلدقلری اوزوالی قادینله درلو اذا وجفا ایتدکاری حالدہ براحقی ده ایسته میورلر، چونکه براقدقلری تقدیره کنديلرندن نکاح، نفقه و سائره کبی بر چوچ شیلر ایستیه جکلارینی و بولناری ویرمکه مقتدر اوله میه جقلرینی بیلیورلر، او الجدیه قدر تحت تکا حلزوندہ بولنان اوزوالی بچاره لری سورنديره رک هر درلو لذائذ انسانیه و مدنیه دن محروم براقیورلر.

فقط بوقصور حاشا شریعته دکل! شبہه سزکه بزدهدر، تربیة عمومیه ده کی نقصاندن و نکاحه متعاق اولان احکام شرعیه تمامیله عدم رعایتندن ناشیدر، زیرا شریعت اجدهیه نکاحک صحبتنه و برروایته لزومنده - یعنی فسخی عدم قبولشده - زوجک زوجیه نسبده، دیانت و اخلاقده، ثروت و صفتنه، و دها بر چوچ او صافده کفو اویلسی شرط قیلدیفی کبی تأهل ایتدیکی تقدیره زوجه سنہ جور وجفا ایده جکی وانی اتفاق واعاشه دن ماجز قاله جنی الحاصل حقوق زوجیتی ایفا ایده میه جکی متيقن اولان کسنه یه دخی تزوجی حرام قیلشدر.

بناءً علیه اکر تربیة عمومیه منتظم بر حالدہ اولوبده طرفین تمامیله بوسظرله رعایت ایتسدر بو کبی مناسبتسر احواله هیچ ده میدان قالماز، شو مناسبته نکاحک صفات وبعض آدابی احوالا بیان ایده لم: نکاح: مهر و نفقه و سائره یه اقتدارله برابر حال اعتمادله سنت مؤکدیدر، تو قانحالنده یعنی نفس ارتکاب زنا دن منع ایده میه جک درجه ده نسایه اشتها زماننده واجبدر، خوف جور یعنی حقوق زوجیتی لا یقیله قصور ایده جکنندن خوف حالنده مکروهدر، حقوق زوجیتی ایفا ایده میه جکی متيقن اولدینی تقدیره حرامدر و قبل العقد خطابک [۱] مخطوبه یه [۲] نظر ایلسی و مخطوبه نک سن و مال جهتیله خطابک دوننده و تربیه و ادب و عفت و بمال حسیله خطابک فوقنده اولمسی مندو بدر.

بناءً علیه تأهل ایمک آرزو سندن بولنان بر کیسنه نک ایشته شو شرائط واوصافی نظر دقه آلسی، واکا کوره حرکت ایتسی لازمدر، خلاصه طالب تزوج اولان بر آدمک او لا تزوجه طالب اولدینی قیز و یاقادینه کفائتی، مهر، نفقه، سکنایه، تشکیل عائله یه، و حقوق زوجیتی تمامیله ایفایه قدرتی تحقق ایتلی، و طرفین یکدیگرینی بکنلیدر، بولنر تحقق ایدرسه او نهی تتحقق ایتدیکی حالدہ تأهلدن صرف نظر

[۱] طالب تزوج اولان ارکک

[۲] تزوجی طلب ایدیلان قادین